

RA D-Č S A

Rezultati ispitivanja društvenih potreba – različitost i inkluzija u volonterskim programima

RA D-Č S A

Program istraživanja i razvoja volonterstva

KORISNIK

PARTNERI

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

Sadržaj ispitivanja društvenih potreba isključiva je odgovornost D/kolektiva – organizacije za društveni razvoj.

Više o EU fondovima: www.esf.hr i www.strukturnifondovi.hr

Sadržaj:

Uvod i ciljevi ispitivanja	3
Dizajn upitnika	3
Prikupljanje i obrada podataka	3
Rezultati ispitivanja	5
Karakteristike organizacija.....	5
Uključivanje volontera – inkluzija i jednakost	5
Inkluzija u volonterskim programima – percepcija inkluzije, iskustva i potrebe.....	6
Iskustva u provedbi.....	10
Zaključak	12

Uvod i ciljevi ispitivanja

U rujnu 2023. godine Hrvatski centar za razvoj volonterstva proveo je ispitivanje društvenih potreba među organizatorima volontiranja, na temu različitosti i inkluzije u volonterskim programima.

Cilj ovog upitnika je ispitati iskustva i stavove organizatora o različitosti i inkluziji u volonterskim programima koje provode. Također, zanimalo nas je i koja je vrsta podrške potrebna organizatorima volontiranja kako bi provodili ovakve programe što kvalitetnije.

Istraživanje je provedeno kroz projekt „Radius V“, sufinanciran sredstvima Europske unije i Europskog socijalnog fonda.

Dizajn upitnika

Upitnik za organizatore volontiranja se sastojao od tri cjeline:

- Karakteristike organizacije
- Uključivanje volontera – inkluzija i jednakost
- Inkluzija u volonterskim programima – percepcija inkluzije, iskustva i potrebe

Upitnik je imao ukupno 18 pitanja, od čega je njih 17 bilo s mogućnošću odabira jednog ili više ponuđenih odgovora te jedno pitanje otvorenog tipa. Ispitanicima je za ispunjavanje upitnika bilo potrebno desetak minuta.

Prikupljanje i obrada podataka

Ciljana populacija u ovom ispitivanju javnog mnijenja bili su predstavnici organizatora volontiranja, odnosno predstavnici neprofitnih pravnih osoba koje prema Zakonu o volonterstvu (NN 58/07, 22/13, 84/21) mogu organizirati volontiranje (udruge, ustanove, zaklade, itd.).

Uzorak u istraživanju je bio neprobabilistički prigodni. Poveznica na online upitnik javno je objavljena putem društvenih mreža, web stranica, mailing lista i kontakata nositelja projekta i projektnih partnera.

Upitnik je do kraja ispunilo ukupno 80 organizatora volontiranja.

Zbog načina prikupljanja podataka (isključivo online, putem određenih web stranica) uzorci se ne mogu smatrati reprezentativnima, no broj ispitanika u ovom ispitivanju, kao i sama raznolikost ispitanih organizacija prema karakteristikama dovoljno su veliki da se izvedu

određeni zaključci o stavovima i iskustvima organizacija vezanima za inkluzivne volonterske programe koje te organizacije provode.

Sudjelovanje u istraživanju bilo je u potpunosti dobrovoljno i anonimno, a ispitanicima je zajamčena potpuna povjerljivost i anonimnost svih iznesenih podataka. Sustav nije bilježio ni e-mail adresu ispitanika niti lokaciju ili IP adresu računala kojim su ispitanici pristupali ispitivanju.

S obzirom na strukturu upitnika, podaci dobiveni ispitivanjem analizirani su kvantitativno (na deskriptivnoj razini) i kvalitativno (na razini osnovne analize sadržaja kod otvorenog pitanja). Podaci su prikupljeni i analizirani kroz sustav LimeSurvey.

Rezultati ispitivanja

Karakteristike organizacija

Prema vrsti organizacije u uzorku prevladavaju udruge (73,75%) osnovane prije 2000. godine (47,50%). U manjem postotku uključile su se i druge vrste organizacija koje prema Zakonu o volonterstvu mogu organizirati volontiranje – javne ustanove (25%) te druge neprofitne pravne osobe (1,25%).

Istraživanjem su najvećim dijelom obuhvaćene organizacije iz četiri najbrojnije županije – Primorsko-goranske (26,25%), Grada Zagreba (16,25%), Osječko-baranjske županije (11,25%) te Splitsko-dalmatinske (8,75%). Ostale županije su slabije zastupljene.

Uključivanje volontera – inkluzija i jednakost

Većina ispitanih organizacija uključuje volontere u svoje aktivnosti (njih 77 ili 96,25%), a na godišnjoj razini ih uglavnom uključuju između 10 i 50 (53,25%).

Većina ispitanih organizacija (njih ukupno 90,91%) ima koordinatora/-icu volonterskog programa, no u samo dvije organizacije (2,60%) koordinatorima je navedeno jedina uloga u organizaciji. Kada je riječ o sudjelovanju u dodatnim edukacijama koje tematiziraju veću uključivost, dostupnost i raznolikost volontiranja, u njima su sudjelovali koordinatori iz 71,43% ispitanih organizacija, a tek u dvije organizacije koordinatori nisu u mogućnosti, odnosno ne žele sudjelovati u takvim edukacijama.

Među njihovim volonterima uglavnom prevladavaju žene (više od 50% žena ima većina – ukupno 81,82% ispitanih organizacija). Gotovo polovina organizacija (40,26%) želi uključivati više muškaraca u svoje volonterske programe.

Kada je riječ o inkluzivnom volontiranju, 67,53% ispitanih organizacija uključuje volontere iz različitih skupina u riziku od socijalne isključenosti/osobe u nepovoljnom položaju. Pritom najviše uključuju osobe slabijeg ekonomskog statusa (71,15% ispitanih organizacija), osobe s invaliditetom (53,85%), dugotrajno nezaposlene osobe (40,38%) te žene u nepovoljnom položaju (32,69%).

Inkluzija u volonterskim programima – percepcija inkluzije, iskustva i potrebe

Kada je riječ o percepciji inkluzije, dostupnosti i raznolikosti volontiranja, ispitane organizacije ju definiraju uglavnom kroz jednake prilike za sve, bez prepreka i diskriminacije. Najmanji broj ispitanih organizacija ju vidi kroz prizmu prilagodbe volonterskih programa, o čemu će dalje biti riječi.

Tvrdnja	Postotak organizacija koje su odabrale ovu tvrdnju
Stvaranje okruženja u kojem svaka osoba, bez obzira na svoje karakteristike, ima jednake prilike i podršku za doprinos zajednici kroz volonterske aktivnosti, bez prepreka i diskriminacije.	77,92%
Stvaranje kulture pripadnosti, poštovanja i osnaživanja, gdje se svaki volonter bez obzira na svoje osobne karakteristike osjeća cijenjenim, podržanim i angažiranim.	42,86%
Uključivanje ljudi različitih identiteta, iskustava, pozadina i perspektiva kako bi se stvorila bogata i raznolika volonterska zajednica.	25,97%
Osiguravanje raznolikih prilika za volontiranje, uzimajući u obzir potrebe, interese i mogućnosti volontera.	24,68%
Prilagodba volonterskih programa kako bi se omogućilo sudjelovanje svima, uključujući osobe s invaliditetom i osobe s ograničenim resursima.	18,18%

Gotovo polovina ispitanih organizacija (40,26%) ima formalno utvrđene smjernice za poticanje inkluzije i raznolikosti volontiranja (primjerice kroz pravilnike, izjavu o misiji ili viziji organizacije, osnivački akt, itd.), što je manje od postotka organizacija koje uistinu uključuju osobe u riziku od socijalne isključenosti u volontiranje (67,53%). Također, tek 28,57% ispitanih organizacija ima volonterske programe koji su u potpunosti prilagođeni različitim dobnim skupinama ili osobama u riziku od socijalne isključenosti te usmjereni prema specifičnim vještinama i interesima uključenih volontera. Navedeno ukazuje na potrebu sustavnijeg, kvalitetnijeg i unaprijed promišljenog pristupa inkluzivnom volontiranju. Volontiranje osjetljivih skupina se ne bi smjelo provoditi nekoordinirano i stihijski, bez unaprijed odrađene analize mogućnosti i dostupnih resursa, kao i bez adekvatne pripreme zaposlenika, korisnika, ali i ostalih volontera te bez prilagodbe volonterskog programa.

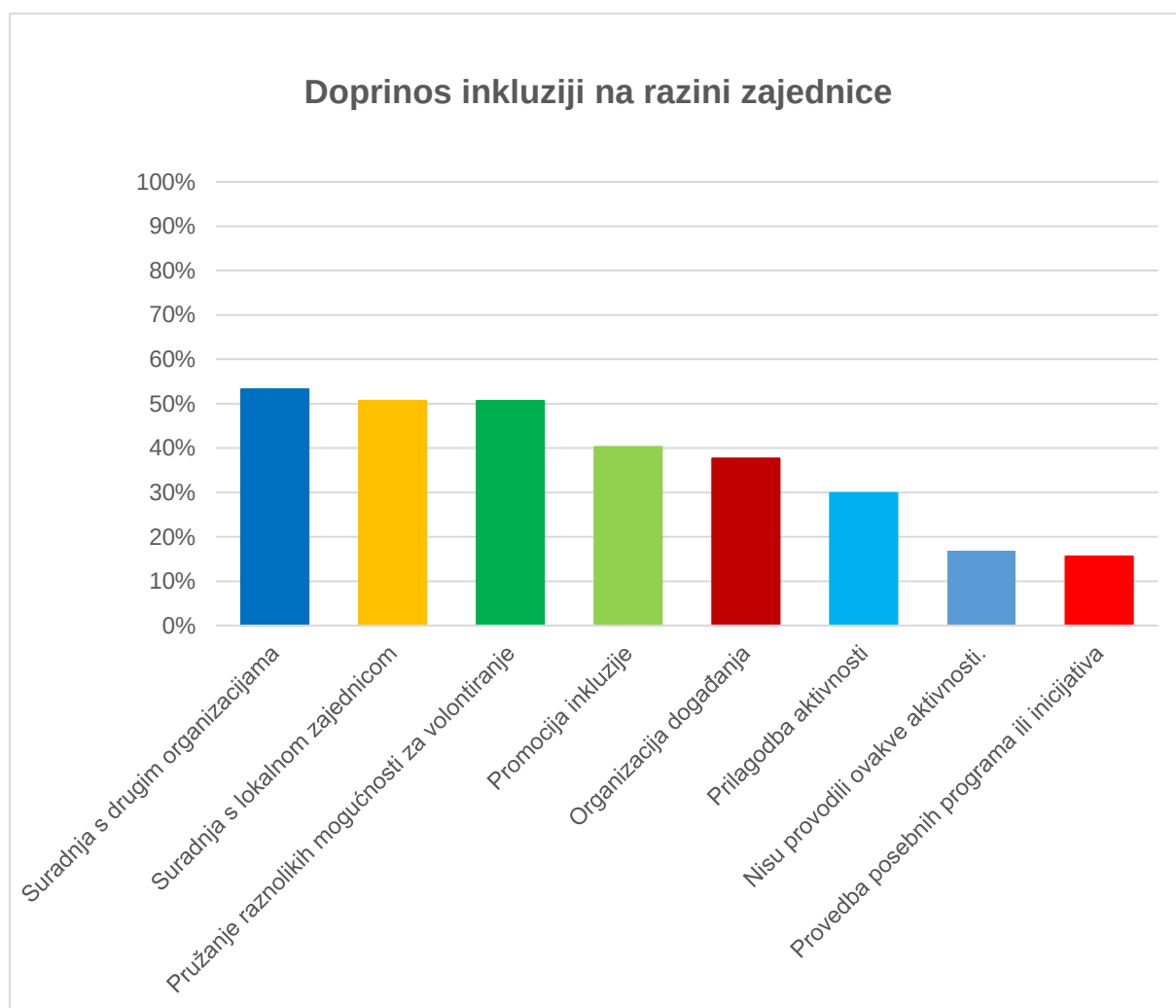
Kada je riječ o doprinosu razvoju inkluzivnosti, raznolikosti i dostupnosti volontiranja, unutar vlastitih organizacija ispitanici provode uglavnom osiguravanje fleksibilnih opcija volontiranja (59,74% ispitanih organizacija), zatim suradnju s lokalnim institucijama i drugim organizacijama kako bi omogućili volonterima u riziku od socijalne isključenosti da sudjeluju u njihovim aktivnostima (46,75% ispitanih).

Manji broj, odnosno 10,39% ispitanih organizacija nije provodilo ove aktivnosti. Preostali načini doprinosa inkluziji na razini organizacije dostupni su u grafikonu niže:

Kada je riječ o promicanju inkluzije i raznolikosti volontiranja u zajednici u kojoj djeluju, ispitanici u najvećem postotku kao glavnu aktivnost u ovom području navode suradnju s drugim organizacijama koje se bave pitanjima inkluzije i raznolikosti (53,25%). Također, 50,65% ispitanih organizacija provode aktivnosti suradnje s lokalnom zajednicom radi privlačenja različitih skupina volontera te pružanja prilika za volontiranje koje odgovaraju različitim interesima i vještinama volontera.

Manji broj, odnosno 16,88% ispitanih organizacija nije provodilo dosad provodilo aktivnosti koje ciljano promiču inkluziju i raznolikost volontiranja. Preostali načini doprinosa inkluziji na razini zajednice dostupni su u grafikonu niže.

Kada je riječ o potrebama organizacije kako bi volontiranje u svojim organizacijama učinili inkluzivnijim, dostupnijim i raznovrsnijim za različite profile volontera, organizacije u najvećem postotku navode financijsku podršku za prilagodbu prostora i aktivnosti kako bi se osigurala fizička dostupnost za sve volontere (58,44% ispitanih organizacija). Navode potom potrebu educiranje zaposlenika kako bi bolje razumjeli potrebe volontera različitih profila i mogli prilagoditi volonterske programe (46,75%) i suradnju s lokalnim organizacijama koje se bave inkluzijom kako bi dobili stručne savjete i podršku. Preostale potrebe organizacija dostupne su na grafikonu niže:

Iskustva u provedbi

Od ukupno 80 ispitanih organizatora volontiranja, njih ukupno 18 je ostavilo komentar o svojim iskustvima u provedbi inkluzivnih volonterskih programa. Uglavnom su provedbom ovih programa zadovoljni, primjećuju brojne prednosti za svoju organizaciju, korisnike, ali i same volontere. Međutim, kao glavne prepreke navode nedostatak ljudskih kapaciteta i kontinuirane financijske podrške te neprilagođenost prostora u kojem djeluju za provedbu ovakvih programa. Izdvajamo neke od komentara.

„S obzirom na velik broj aktivnosti, gust raspored, terenski rad u uvjetima koji ne slijede načela razumne prilagodbe a kamoli univerzalnog dizajna, kao i visoku razinu povjerljivosti podataka s kojima radimo, čini se teško uključiti volontere bilo kojeg profila. Još je teže pronaći vremena za prilagodbu volonterskih programa onima s manje mogućnosti ili sa specifičnim potrebama. Nedostatak vremena istakli bi kao glavnu prepreku. Nakon toga, neprilagođenost prostora u kojem djelujemo (i novaca za ulaganje da se to promijeni). Dobrobit svakako vidimo u promjeni organizacijske kulture koju donesu volonteri i volonterke. Isto tako, iskustva volontera i volonterki obogaćuju naše aktivnosti.“

„Dobrobiti: socijalizacija, uključivanje, jačanje samopoštovanja i brojnih vještina volontera kroz inkluzivno volontiranje.

Prepreke: nedostatna volonterska mjesta za takve volontere, povećan opseg angažmana i vremena za pripremu, mentoriranje i koordiniranje volontera iz socijalno osjetljivih skupina.“

„Radimo sa mladima iz alternativne skrbi i uvidjeli smo da je volontiranje vrlo dobar alat za uključivanje u zajednicu. Takve aktivnosti smanjuju stigmatizaciju mladih iz alternativne skrbi, upoznaju različite osobe i otvaraju im se nove prilike. Što je najvažnije oni se osjećaju korisno i ispunjeno i vrlo rado se uključuju u volonterske programe.“

„Inkluzivni volonterski programi donose značajne dobrobiti zajednici, ali zahtijevaju predanost i resurse kako bi se prevladale prepreke i osigurala pravedna participacija svih sudionika. Npr., dobrobiti su jer su to stvarno dobri, angažirani i predani volonteri, nemamo velikih problema s njima, ali imamo izazove: fizičke prilagodbe (prostor, oprema i logistički elementi volonterskih aktivnosti često zahtijevaju prilagodbe kako bi bili pristupačni svim sudionicima), prilagodbu komunikacije ili specijaliziranu obuku zaposlenika.“

„Dobrobiti inkluzivnog volonterskog programa:

- 1. Raznolikost i perspektiva*
- 2. Edukacija i senzibilizacija*
- 3. Unaprjeđenje kompetencija*
- 4. Osnaživanje sudionika*

Prepreke inkluzivnog volonterskog programa:

- 1. Potreba za prilagodbama: Osobe s posebnim potrebama zahtijevaju dodatne resurse, kao što su prilagodbe okoline ili dodatna obuka, kako bi se uključile u aktivnosti. To nam za sada slabije ide i možemo i želimo bolje.*
- 2. Komunikacijske barijere: ulažemo dodatne napore u osiguravanju učinkovite komunikacije sa svim strukturama inkluzivnih volontera*
- 3. Logističke prilagodbe: Prostorni i tehnički zahtjevi volonterskih aktivnosti zahtijevaju prilagodbe kako bi bili pristupačni za sve sudionike.“*

Zaključak

Ispitivanje javnog mnijenja provedeno među organizatorima volontiranja u Hrvatskoj na temu različitosti i inkluzije u volonterskim programima unatoč činjenici što uzorak nije reprezentativan, donosi važne uvide u stanje i potrebe u ovom području. Ispitane organizacije koje su uglavnom udruge, a većina njih aktivno uključuje volontere u svoje programe, prepoznajući važnost inkluzije i jednakih prilika za sve.

Rezultati istraživanja pokazuju da organizacije većinom teže stvaranju inkluzivnog okruženja u kojem svaki volonter, bez obzira na svoje osobne karakteristike, ima jednake prilike i podršku. Unatoč tome, postoje i izazovi u provođenju inkluzivnih volonterskih programa. Nedostatak ljudskih kapaciteta, kontinuirane financijske podrške te prilagodbe prostora za provedbu ovakvih programa predstavljaju prepreke koje organizacije teže prevladavaju.

Ispitanici prepoznaju brojne dobrobiti inkluzivnog volontiranja, kao što su socijalizacija, jačanje samopoštovanja volontera i razvoj različitih vještina. Kako bi volontiranje učinili inkluzivnijim i raznovrsnijim, organizacije ističu potrebu za financijskom podrškom za prilagodbu prostora i aktivnosti, edukacijom zaposlenika te suradnjom s organizacijama koje se bave inkluzijom.

Ovo istraživanje pruža važan uvid u potrebe organizatora volontiranja i njihove nastojanja u ostvarivanju inkluzivnih volonterskih programa. Budući razvoj ovog područja zahtijevat će kontinuirane napore u rješavanju prepreka te podršku kako bi volontiranje bilo dostupno i korisno za sve građane, bez obzira na njihove osobne karakteristike i životne okolnosti.